

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 26/11 đến 2/12/2012)

- Tàu cá Trung Quốc gây đứt cáp tàu Bình Minh 02
- Trung Quốc thành lập Trung tâm bảo đảm hàng hải Biển Đông
- Trung Quốc đưa ra quy định chặn bắt và trục xuất tàu nước khác ở Biển Đông
- Việt Nam ban hành Nghị định về tổ chức và hoạt động của Kiểm ngư
- Việt Nam không đóng dấu vào hộ chiếu Trung Quốc in “đường lưỡi bò”
- Philippines không đóng dấu vào hộ chiếu mới của Trung Quốc
- Mỹ, Indonesia quan ngại về hộ chiếu mới của Trung Quốc

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc thành lập Trung tâm bảo đảm hàng hải Biển Đông. Ngày 26/11, Trung tâm bảo đảm hàng hải Biển Đông thuộc Bộ Giao thông Trung Quốc đã chính thức được thành lập tại Quảng Châu. Theo phía Trung Quốc, phạm vi đảm bảo hàng hải của Trung tâm này gồm 3 tỉnh Quảng Đông, Quảng Tây và Hải Nam với vùng biển rộng 2,1 triệu km².

Tập đoàn đóng tàu Trung Quốc bắt đầu dự án ở “Tam Sa”. Chính quyền “Tam Sa” hôm 26/11 đã ký các thỏa thuận hợp tác trọn gói với tập đoàn Công nghiệp đóng tàu Trung Quốc - một tập đoàn nhà nước tham gia hoạt động sản xuất và nghiên cứu khoa học trong một số ngành công nghiệp hàng hải. Chi tiết của các thỏa thuận không được nói rõ, nhưng theo quan chức địa phương Trung Quốc, đó sẽ là nỗ lực thúc đẩy hợp tác trong các dự án chủ chốt về phát triển cơ sở hạ tầng, năng lượng và tài nguyên nước trên đảo Phú Lâm.

Trung Quốc chỉ trích Philippines hiểu sai luật pháp quốc tế. Trong một thông cáo đưa ra hôm 26/11, Đại sứ quán Trung Quốc tại Manila trích dẫn một bài phân tích của Viện Nghiên cứu Nam Hải của Trung Quốc, cho rằng việc Philippines viện dẫn khái niệm vùng đặc quyền kinh tế EEZ trong Công ước Liên Hiệp Quốc về Luật Biển để đòi chủ quyền bãi Scarborough ở Biển Đông, là một sự hiểu sai và áp dụng không đúng luật quốc

tế, “Rõ ràng, Philippines đã hiểu sai và áp dụng sai UNCLOS 1982 trên cơ sở lợi ích riêng của mình, điều này trái với luật pháp quốc tế và UNCLOS”. Theo Viện nghiên cứu trên thì luật pháp quốc tế có một nguyên tắc cơ bản là “đất thống trị biển”. Các quốc gia ven biển được hưởng quyền chủ quyền và quyền tài phán đối với vùng EEZs từ chủ quyền lãnh thổ của mình. Do đó, UNCLOS không thể là cơ sở để tuyên bố chủ quyền đối với vùng đảo tranh chấp nói trên.

Trung Quốc tự cho quyền chặn bắt và trục xuất tàu nước khác ở Biển Đông. Theo các quy định sửa đổi được Hội đồng Nhân dân tỉnh Hải Nam phê chuẩn hôm 27/11, cảnh sát biển của tỉnh này được phép lên boong và tịch thu tàu nước ngoài mà họ cho rằng xâm nhập trái phép vào vùng biển của tỉnh, ra lệnh cho tàu đổi hướng hoặc ngừng lại. Trưởng phòng báo chí của Hội đồng Nhân dân tỉnh Hải Nam Huang Shunxiang cho biết, các quy định sửa đổi sẽ có hiệu lực từ ngày 1/1/2013. Đặc biệt, quy định

này cũng nhấn mạnh rằng cảnh sát biển phải tăng cường tuần tra vùng biển xung quanh cái gọi là “thành phố Tam Sa” và phối hợp với các cuộc tuần tra của chính phủ.

Trung Quốc không hướng tới một bá quyền trên biển? Ngày 29/11 tại Bắc Kinh, Người phát ngôn Bộ Quốc phòng Trung Quốc Cảnh Nhuận Sinh cho biết, Trung Quốc xây dựng một nước mạnh về biển nhằm nâng cao khả năng khai thác tài nguyên biển, phát triển kinh tế biển, giữ gìn quyền lợi biển của quốc gia, bảo đảm cho kinh tế-xã hội phát triển bền vững, chứ không phải bành trướng trên biển, càng không theo đuổi bá quyền trên biển. Ông này còn nhấn mạnh rằng, Trung Quốc kiên quyết bảo vệ chủ quyền, an ninh và lợi ích phát triển của quốc gia, quyết không khuất phục trước bất cứ sức ép bên ngoài nào.

+ *Việt Nam:*

Chính phủ ban hành Nghị định về tổ chức và hoạt động của Kiểm ngư. Kiểm ngư có nhiệm vụ tham mưu, đề xuất và tham gia xây dựng cơ chế chính sách, văn bản pháp luật quy định về công tác kiểm ngư theo sự phân công, phân cấp. Bên cạnh đó, tuần tra, kiểm tra, kiểm soát, thanh tra, phát hiện và xử lý các hành vi vi phạm pháp luật về thủy sản trên các vùng biển Việt Nam theo quy định của pháp luật. Nghị định quy định rõ, Cục Kiểm ngư là cơ quan thuộc Tổng cục Thủy sản trực thuộc Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn. Cục Kiểm ngư có các Chi cục Kiểm ngư Vùng, các phòng chuyên môn và đơn

vị sự nghiệp. Nghị định có hiệu lực thi hành từ ngày 25/1/2013.

Không đóng dấu lên hộ chiếu Trung Quốc in “đường lữai bờ”. Tại phiên họp báo Chính phủ thường kỳ tháng 11/2012, trả lời báo chí liên quan đến vấn đề người Trung Quốc nhập cảnh vào Việt Nam sử dụng hộ chiếu in “đường lữai bờ”, người phát ngôn Chính phủ Vũ Đức Đam cho biết, Chính phủ đã có chỉ đạo, đối với người Trung Quốc khi dùng hộ chiếu in “đường lữai bờ” để làm thủ tục nhập cảnh vào Việt Nam thì không đóng dấu của Việt Nam lên hộ chiếu đó, mà sẽ cấp thị thực tờ rời, để một mặt, vẫn tạo điều kiện cho người dân Trung Quốc vào Việt Nam du lịch, làm công việc khác, hoặc giao lưu giữa nhân dân hai nước; mặt khác thể hiện rõ chính kiến của Việt Nam về vấn đề này.

Tàu cá Trung Quốc gây đứt cáp tàu Bình Minh 02. Vào lúc 4 giờ 5 phút ngày 30/11/2012, khi tàu Bình Minh 02 đang di chuyển từ tuyến PVN12-R009 về tuyến PVN12-R005 ở khu vực ngoài cửa vịnh Bắc Bộ để chuẩn bị khảo sát. Có rất nhiều tàu cá Trung Quốc đang hoạt động tại đây. Khi các lực lượng chức năng phát tín hiệu

cảnh báo và yêu cầu các tàu cá ra khỏi khu vực làm việc của tàu Bình Minh 02, một cặp tàu kéo dãn cào mang số hiệu 16025 và 16028 của Trung Quốc đã chạy qua phía sau tàu Bình Minh 02 và gây đứt cáp địa chấn của tàu Bình Minh 02 cách phao đuôi khoảng 25m. Vị trí cáp bị đứt có tọa độ là 17°26 Bắc và 108°02 Đông, cách đảo Cồn Cỏ 43 hải lý về phía đông nam và cách đường trung tuyến Việt Nam - Trung Quốc 20 hải lý về phía tây.

+ *Philippines:*

Lực lượng tuần duyên Philippines sẵn sàng triển khai tàu tới bãi cạn Scarborough. Thiếu tá Armand Balilo, phát ngôn viên Lực lượng tuần duyên Philippines, hôm 25/11 cho hay tàu BRP Pampanga sẵn sàng được điều động đến bãi cạn Scarborough. Theo ông Balilo, việc chuẩn bị đã xong, chỉ còn đợi lệnh từ Bộ Quốc phòng và Bộ Ngoại giao nước này. Thuộc lực lượng tuần duyên Philippines, BRP Pampanga là một trong số các tàu của Manila từng đối đầu với tàu của Bắc Kinh tại bãi cạn Scarborough.

Hạ nghị sỹ Philippines thúc giục Bộ Quản lý và Ngân sách cấp vốn xây dựng trường học trên đảo Thị Tứ. Ngày 26/11, ông Antonio Tinio, một thành viên Hạ viện Philippines đã yêu cầu Bộ Quản lý và Ngân sách triển khai việc cấp 4,3 triệu peso để xây dựng một trường học trên đảo Thị Tứ. Ông Tinio nói rằng thông qua việc xây dựng trường học trên đảo Thị Tứ, thuộc Nhóm đảo Kalayaan (KIG), Philippines sẽ cho thế giới thấy rằng Philippines thực hiện chủ quyền thực sự đối với công dân của mình ở quần đảo Trường Sa. Tháng 6 vừa qua, trường học trên đảo Thị Tứ đã khai giảng, phục vụ cho bảy học sinh mẫu giáo và một học sinh lớp 1.

Philippines không đóng dấu vào hộ chiếu mới của Trung Quốc. Bộ Ngoại giao Philippines hôm 28/11 ra tuyên bố cho biết nước này sẽ từ chối đóng dấu lên hộ chiếu “đường lưỡi bò” của Trung Quốc. Thay vào đó đó, hải quan Philippines sẽ đóng dấu vào một mẫu đơn thị thực rời cho công dân Trung Quốc mang hộ chiếu mới. Theo tuyên bố: “Thông qua hành động này, Philippines tái khẳng định sự phản đối của mình đối với yêu sách chủ quyền quá đáng của Trung Quốc đối với phần lớn diện tích Biển Đông. Hành động này để tránh việc Philippines bị hiểu lầm là đã công nhận tính chính đáng của đường chín đoạn mỗi khi đóng dấu thị thực nhập cảnh trên hộ chiếu điện tử của Trung Quốc.”

Philippines cáo buộc Trung Quốc bội ước trong vấn đề bãi cạn Scarborough. Ngoại trưởng Philippines hôm 29/11 cho biết Manila vẫn kiên trì đòi Bắc Kinh rút 3 chiếc tàu của họ ra khỏi khu vực bãi cạn Scarborough, gần 6 tháng

sau khi Trung Quốc hứa là sẽ rút đi. Theo ông Albert Del Rosario, để giảm bớt căng thẳng, vào ngày 4/6, hai nước đã đồng ý cùng rút lực lượng ra khỏi khu vực này. Tuy nhiên, trong khi Manila tôn trọng cam kết giữa 2 quốc gia và rút tàu của mình khỏi bãi cạn Scarborough ngay hôm 4/6, thì Bắc Kinh lại không giữ lời và vẫn để 3 tàu lưu lại khu vực này.

Philippines yêu cầu Trung Quốc làm rõ việc khám xét tàu thuyền ở Biển Đông. Bộ Ngoại giao Philippines hôm 1/12 ra một Thông cáo yêu cầu Bắc Kinh ngay lập tức làm rõ kế hoạch Trung Quốc có thể chặn tàu thuyền nước ngoài đi vào khu vực mà nước này xem là thuộc chủ quyền. Thông cáo nói rõ “Hành động nếu có này của Trung Quốc sẽ là phi pháp và chúng minh cho lời phát biểu liên tục, lặp đi lặp lại của Philippines rằng tuyên bố chủ quyền không thể chối cãi của Trung Quốc đối với gần như toàn bộ Biển Đông không chỉ là một đòi hỏi quá đáng mà còn là mối đe dọa đối với tất cả các nước khác.”

+ *Indonesia:*

Indonesia quan ngại về hộ chiếu mới của Trung Quốc. Bộ trưởng Ngoại giao Indonesia Marty Natalegawa ngày 26/11

cho rằng động thái của Trung Quốc đưa các vùng lãnh thổ tranh chấp vào bản đồ in trên hộ chiếu điện tử của nước này là không bình thường: “Việc Trung Quốc cố tìm kiếm sự công nhận gián tiếp các vùng lãnh thổ tranh chấp với

các bên liên quan thông qua chính sách hộ chiếu là không bình thường và sẽ không đạt được mục đích. Những tranh chấp này cần được giải quyết thông qua đối thoại.” Trong bài trả lời phỏng vấn đăng trên tờ “**Buru điện Jakarta**” ngày 29/11, Ngoại trưởng Marty cũng cảnh báo rằng hộ chiếu mới ban hành của Trung Quốc là không thành thực và phản tác dụng: “Hành động đó không giúp giải quyết vấn đề, mà chỉ làm trầm trọng thêm cuộc tranh chấp vốn đã căng thẳng hiện nay tại Biển Đông”.

+ *Thái Lan:*

Lập trường của Thái Lan về hộ chiếu mới của Trung Quốc. Thái Lan hôm 28/11 cho rằng hộ chiếu mới của Trung Quốc không có vấn đề gì đối với Thái Lan và nước này công nhận đó như là một loại giấy tờ đi lại hợp pháp của Trung Quốc. Theo Thứ trưởng thường trực Bộ Ngoại giao Thái Lan Sihasak Phuangketkeow, Biển Đông là vấn đề nhạy cảm đối với nhiều nước trong khu vực nhưng việc in bản đồ trên hộ chiếu hoặc các loại giấy tờ đi lại khác sẽ không có ý nghĩa pháp lý đối với vấn đề tranh chấp về chủ quyền lãnh thổ. Việc công nhận hộ chiếu nói trên không đồng nghĩa với việc công nhận chủ quyền lãnh thổ của bất kỳ nước nào về các khu vực đang tranh chấp.

Tổng Thư ký ASEAN: Tranh chấp Biển Đông có thể trở thành “Palestine của Châu Á”. Trong cuộc trả lời phỏng vấn của “Thời báo Tài chính”, Tổng Thư ký ASEAN Surin Pitsuwan cho rằng châu Á đang ở vào giai đoạn “bất đồng nhất” trong những năm gần đây, khi Trung Quốc

yêu sách chủ quyền gần như tất cả Biển Đông. Ông nói: “Chúng ta phải lưu ý đến thực tế rằng Biển Đông có thể trở thành một Palestine khác” nếu như các nước không nỗ lực nhiều hơn nữa để làm dịu căng thẳng hiện nay.

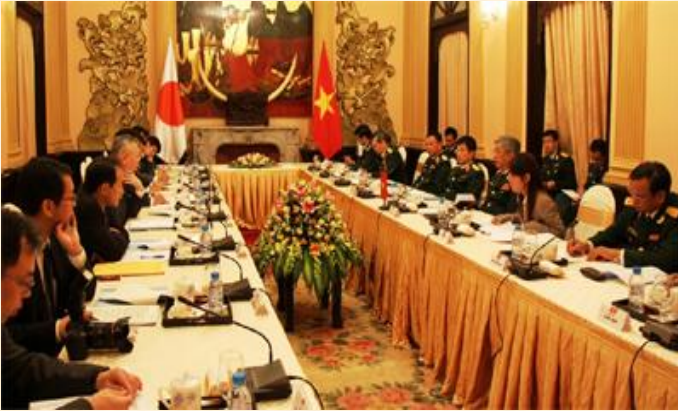
+ Mỹ:

Lập trường của Mỹ về hộ chiếu “đường lưỡi bò” của Trung Quốc. Tại cuộc họp báo thường kỳ của hôm 26/11, phát ngôn viên Bộ Ngoại giao Mỹ Victoria Nuland cho biết: “Quan điểm của chúng tôi, như các bạn biết, Biển Đông vẫn là một vấn đề cần đàm phán giữa các bên liên quan trong ASEAN và Trung Quốc, và một hình ảnh trên hộ chiếu không thay đổi điều đó”. Trong buổi họp báo thường kỳ tiếp theo **hôm 27/11**, người phát ngôn Victoria Nuland khẳng định sẽ nêu quan ngại với phía Trung Quốc về bản đồ in trên cuốn hộ chiếu mới “Chúng tôi thực sự quan ngại về bản đồ đang gây căng thẳng và lo ngại cho các nước Đông Nam Á.” Theo bà Nuland, Washington sẽ nêu rõ ràng rằng động thái của Trung Quốc là không có lợi hình thành một môi trường để các nước trong khu vực có thể giải quyết tranh chấp lãnh thổ.

Quan hệ các nước

Việt-Nhật đối thoại chiến lược quốc phòng lần thứ nhất. Sáng 26/11, tại Hà Nội, Việt Nam và Nhật Bản đã tiến hành Đối thoại chiến lược Quốc phòng cấp thứ trưởng lần thứ nhất, dưới sự đồng chủ trì của Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh, Thứ trưởng Bộ Quốc phòng Việt Nam và Thứ trưởng Bộ Quốc phòng Nhật Bản Hironori Kanazawa. Tại buổi đối thoại, cùng với việc trao đổi tình hình thế giới và khu vực, Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh và ông Hironori Kanazawa đều nhất trí cho rằng, thời gian qua mối quan hệ giữa Việt Nam-Nhật Bản đang bước vào giai đoạn phát triển mới, đi vào chiều sâu trên tất cả các lĩnh vực, trong đó hợp tác quốc phòng tiếp tục phát triển tích cực.

Đối thoại kinh tế chiến lược Ấn Độ-Trung Quốc lần 2. Ngày 26/11, tại thủ đô New Delhi của Ấn Độ đã diễn ra Đối thoại kinh tế chiến lược Ấn Độ-Trung Quốc lần thứ hai. Các quan chức hai bên bày tỏ hy vọng rằng Trung Quốc và Ấn Độ có thể tăng cường hợp tác mạnh mẽ để cùng thúc đẩy phát triển kinh tế trong bối cảnh kinh tế toàn cầu suy thoái. Dự kiến hai bên sẽ ký

10 Bản ghi nhớ. Đối thoại Kinh tế chiến lược Trung-Ấn đầu tiên được tổ chức tháng 9/2011 tại Bắc Kinh. Năm 2010, Thủ tướng Ôn Gia Bảo và Thủ tướng Manmohan Singh đã nhất trí phát động cơ chế này.

Bộ trưởng Hải quân Mỹ Ray Mabus thăm Trung Quốc. Ngày 27/11, Bộ trưởng Quốc phòng nước này Lương Quang Liệt đã có cuộc thảo luận với Bộ trưởng Hải quân Mỹ Ray Mabus, hiện đang ở thăm Bắc Kinh, về an ninh biển và tăng cường hợp tác nhằm thúc đẩy sự tin cậy lẫn nhau giữa hai bộ. Đây là chuyến thăm đầu tiên của ông Mabus tới Trung Quốc trên cương vị Bộ trưởng Hải quân Mỹ và trong chuyến thăm 4 ngày này, Bộ trưởng Mabus sẽ tới thành phố Ninh Ba thuộc tỉnh Chiết Giang để thăm quan một tàu ngầm và một tàu khu trục mới của Hải quân Trung Quốc.

Tàu Hải quân Malaysia thăm Thành phố Hồ Chí Minh. Được phép của Thủ tướng Việt Nam, tàu KD-PKHTH của Hải quân Malaysia do Chuẩn Đô đốc Abdul Rahman Bin Hj Ayob, Tư lệnh Lực lượng tàu ngầm Hải quân Hoàng gia Malaysia cùng 90 thuyền viên đã cập cảng, thăm hữu nghị Thành phố Hồ Chí Minh từ ngày 25 đến 29/11. Chuyến thăm lần này của tàu hải quân Malaysia góp phần tăng cường quan hệ hữu nghị, hợp tác, hiểu biết và tin cậy lẫn nhau giữa quân đội hai nước nói chung và hải quân Việt Nam-Malaysia nói riêng.

Phân tích và đánh giá

“ASEAN: Ngoại giao đã đi vào ngõ cụt?” của *Trefor Moss*. Các thành viên ASEAN có lợi ích tại Biển Đông rõ ràng có lý do để thấy rằng giải pháp dựa vào ASEAN đang trở thành một giải pháp ngoại giao bế tắc; ngay cả vào thời điểm hiện tại khi Campuchia đã bàn giao chiếc ghế chủ tịch hiệp hội năm 2013 cho Brunei. Cuối cùng thì các nước ASEAN nên làm điều mà lẽ ra họ phải làm từ trước đây rất lâu: đó là từ bỏ quy cách của ASEAN, chùng nào mà chủ đề Biển Đông còn gây quan ngại, và đi theo cách thức riêng của họ. Ngày 12 tháng 12, đại diện của các nước Brunei, Malaysia, Philippines và Việt Nam – 4 quốc gia có tranh chấp chủ quyền ở Biển Đông với Trung Quốc – sẽ nhóm họp tại Manila để thảo luận về con đường sắp tới. Ban đầu, giải quyết vấn đề Biển Đông một cách tập thể thông qua ASEAN tỏ ra là cách thức hiệu quả. Về lý thuyết, cách làm này sẽ giúp cho các quốc gia ASEAN có ưu thế về mặt số lượng khi đàm phán với Trung Quốc, một cường quốc khu vực. Nhưng sau đó, có thể thấy rõ rằng các quốc gia không có lợi ích trực tiếp ở Biển Đông không có

động thái hỗ trợ những nước ASEAN có yêu sách khác. Tranh chấp ở Biển Đông luôn phức tạp do sự đan xen của các yêu sách trái ngược, điều này khiến cho tranh chấp dường như không thể giải quyết. Tại cuộc họp ở Manila, 4 nước trên có thể khởi động các cuộc đàm phán để giải quyết tranh chấp giữa 4 nước với nhau, từ đó hình thành cục diện trong đó chỉ có một quốc gia Đông Nam Á tranh chấp lãnh thổ với Trung Quốc. Tiếp theo, những nước này có thể thiết lập một tổ chức khu vực mới để đàm phán với Trung Quốc và chung tay đối phó với vấn đề này cũng như các sự vụ khác mà những nước thành viên quan tâm. Họ có thể gọi đó là Hiệp hội các nước Đông Nam Á. Đây dường như là điều khu vực có thể làm.

“Đã đến lúc cần làm rõ các tranh chấp ở Biển Đông” của *Termsak Chalermphanupap*. Philippines đã đưa ra sáng kiến mời Việt Nam, Brunây, Malaixia và Trung Quốc tham dự một cuộc họp tại Manila liên quan tới các tranh chấp trên Biển Đông. Cuộc họp trên dự kiến tập trung vào các chủ đề sau: (i) *Liên quan tới cả sáu thành viên ASEAN khác*: Biển Đông có nhiều vấn đề hơn chỉ là các cuộc tranh chấp chủ quyền giữa các quốc gia tuyên bố chủ quyền. Có những vấn đề cũng liên quan tới tất cả các nước ASEAN. (ii) *Làm thế nào để DOC hiệu quả hơn?* Tất cả các bên trong DOC đều phải đồng ý rằng DOC đã thất bại trong việc cải thiện tình hình trên Biển Đông. Liệu còn có cái gì thêm

nữa để có thể tránh được sự đối đầu và hành động đơn phương trong khu vực tranh chấp trên Biển Đông? (iii) *Xác định rõ ai tuyên bố chủ quyền ở nơi nào?* Đây sẽ là lần đầu tiên 4 nước ASEAN tuyên bố chủ quyền có thể làm rõ với nhau về việc họ tuyên bố chủ quyền ở những địa điểm nào. (iv) *Dựa trên cơ sở nào?:* Một điều cũng hữu ích là dựa trên cơ sở nào để mỗi nước có thể tuyên bố chủ quyền một khu vực biển tranh chấp trong Biển Đông. (v) *Thỏa thuận về những gì được tuyên bố:* Một vấn đề khác cũng quan trọng hơn cả vấn đề kỹ thuật là cố gắng thỏa thuận về cơ sở pháp lý và kỹ thuật của từng địa điểm đang tranh chấp xem liệu đó là một hòn đảo, một bãi đá, một bãi ngầm hay một cơ sở nhân tạo. (vi) *Giải mã tuyên bố đường chín đoạn của Trung Quốc:* Một vấn đề quan trọng nữa sẽ được thảo luận là đường chín đoạn nổi tiếng trong tuyên bố của Trung Quốc trên Biển Đông. (vii) *Các hoạt động quân sự trên Biển Đông:* Điều gì sẽ diễn ra với các hoạt động quân sự bí mật của các tàu chiến nước ngoài bên ngoài vùng lãnh hải 12 hải lý của các quốc gia ven biển, nhưng nằm trong khu vực đặc quyền kinh tế 200 hải lý? (viii) *Vai trò của Đài Loan là gì?:* Một vấn đề khác mà các nước ASEAN có thể giải quyết một cách tập trung là làm thế nào để giải quyết với Đài Loan. (ix) *Tiến tới cùng khai thác chung:* Có thể bắt đầu ở những khu vực chỉ có hai nước tuyên bố chủ quyền như bãi ngầm Scarborough giữa Trung Quốc và Philippin hay khu vực Hoàng Sa giữa Trung Quốc và Việt Nam. (x) *Cần cách tiếp cận mới:* Điều cần thiết hiện nay là có một cách tiếp cận

mới, một cách suy nghĩ mới đối với vấn đề, đó là mỗi bên tuyên bố chủ quyền có thể làm gì để từ bỏ tuyên bố nhằm tạo điều kiện phát triển một giải pháp mới để giải quyết tranh chấp trên Biển Đông theo một phương thức cùng thắng?.

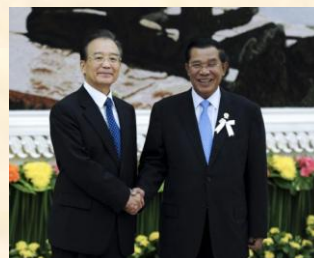

“Nhật Bản tăng cường liên kết quân sự khi Trung Quốc trỗi dậy?” của *Martin Fackler*. Trong bối cảnh Trung Quốc trỗi dậy ngày càng mạnh mẽ về kinh tế và quân sự, Nhật Bản lần đầu tiên vượt rào kể từ sau Thế chiến II khi cung cấp viện trợ quân sự cho nước ngoài, thông qua gói viện trợ trị giá 2 triệu USD gửi kỹ sư quân sự sang đào tạo kỹ năng đối phó thảm họa hay xây dựng đường sá cho quân đội ở Campuchia và Đông Timor. Tàu chiến của Nhật Bản không chỉ tham gia các cuộc tập trận chung với quân đội của nhiều nước trong khu vực Châu Á Thái Bình Dương, mà còn bắt đầu đến thăm cảng của các nước vốn lâu nay lo sợ sự hồi sinh quân sự của Nhật Bản. Sau khi đẩy mạnh các chương trình viện trợ dân sự để huấn luyện và trang bị cho lực lượng bảo vệ bờ biển của các quốc gia khác, quan chức quốc phòng và nhà phân tích Nhật Bản dự báo rằng nước này sẽ sớm tiến đến

một mốc mới: bán các trang thiết bị quân sự như thủy phi cơ, hoặc có thể cả những chiếc tàu ngầm tàng hình chạy bằng dầu diesel thích hợp với các vùng biển cận nơi mà Trung Quốc đang gia tăng yêu sách chủ quyền. Tất cả các động thái trên, tuy còn khiêm tốn, nhưng chứng tỏ một sự thay đổi ở Nhật Bản. Động lực cho sự thay đổi chiến lược an ninh quốc gia của Nhật là tranh chấp căng thẳng giữa nước này với Trung Quốc tại biển Hoa Đông khiến người Nhật ngày càng lo lắng về hình ảnh đang suy giảm của đất nước. Đồng thời, các khó khăn tài chính của Mỹ - đồng minh bảo đảm an ninh chủ chốt với Nhật - khiến người Nhật ngày càng cảm giác dễ bị tổn thương. Các quan chức Nhật Bản nói rằng chiến lược của họ không phải để khơi dậy một cuộc chạy đua tranh giành ảnh hưởng với Trung Quốc, mà nhằm xây dựng các mối quan hệ với các quốc gia khác có cùng mối quan ngại về nước láng giềng hay áp đặt của mình. Theo cựu Bộ trưởng Quốc phòng Toshimi Kitazawa, Bộ Quốc phòng Nhật Bản có kế hoạch tăng gấp đôi chương trình viện trợ quân sự vào năm tới để giúp Indonesia và Việt Nam, và có thể còn bán tàu ngầm cho những nước này. Ông Kitazawa nói rằng: “Nhật Bản từng không chú ý đến nhu cầu an ninh của các nước láng giềng trong khu vực. Nhưng hiện nay, chúng tôi có thể giúp đỡ họ nhiều hơn để giảm bớt các mối quan ngại.”

“Indonesia ảo tưởng trong giải quyết tranh chấp Biển Đông với Trung Quốc?” Các nhà ngoại giao hàng đầu của Indonesia đã ảo tưởng về vai trò đòn bẩy của Indonesia trong việc giải quyết vấn đề tranh chấp ở Biển Đông khi thúc

đẩy cuộc thảo luận về COC tại các Hội nghị cấp cao của ASEAN và ASEAN với các đối tác tại Campuchia. Trưởng khoa Khoa học Chính trị và Xã hội, Đại học Pelita Harapan của Indonesia, ông Aleksius Jemadu nhận xét: “Mặc dù có ý định tốt, song cần phải thực tế, bởi chúng ta (Indonesia) đã đánh giá quá cao ảnh hưởng của mình và tính toán nhầm những ý định của Trung Quốc.” Theo học giả này, “Indonesia nghĩ rằng có thể thuyết phục Trung Quốc chấp nhận đề xuất về COC của mình, vì hai nước có mối quan hệ rất tốt trong nhiều lĩnh vực và Indonesia đã trở thành thị trường và điểm đến đầu tư lớn nhất của Trung Quốc ở khu vực Đông Nam Á. Song chúng ta đã sai, bởi chúng ta đang phải đối mặt với một quốc gia lớn và ngạo mạn.” Trong khi cố gắng gây ảnh hưởng, Indonesia chỉ đạt được rất ít khi đề cập tới vấn đề tranh chấp lãnh thổ và các vấn đề chiến lược, bởi Trung Quốc sẽ không bao giờ đồng ý thảo luận đa phương về Biển Đông mà nước này đã tuyên bố là của mình, và cũng sẽ không bao giờ muốn quốc tế hóa vấn đề tranh chấp khu vực biển này. Ông Aleksius Jemadu cho rằng Trung Quốc sẽ tiếp tục quyết đoán giải quyết tranh chấp trên Biển Đông với các bên liên quan thông qua đàm phán song phương, trong khi các nước thành viên ASEAN, nhất là Philippines, sẽ muốn giải quyết thông qua con đường đa phương, thậm chí quốc tế hóa.

“Campuchia ngày càng thân thiết với Trung Quốc?” của *Chun Han Wong*. Khi lãnh đạo các quốc gia

Châu Á Thái Bình Dương tới Campuchia tuần này, họ, đặc biệt là Tổng thống Mỹ Obama, được chào đón nồng nhiệt. Nhưng người bạn thân thiết lâu năm của Phnom Penh vẫn là Trung Quốc. Li Mingjiang, nhà nghiên cứu về chính sách của Trung Quốc tại Trường Rajaratnam về quan hệ quốc tế (RSIS - Singapore), nói rằng “Campuchia hiểu rằng Trung Quốc là người đem lại lợi ích lớn nhất cho họ trong nhiều năm qua”. Điều này giúp cho Trung Quốc có một đồng minh vững chắc trong Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á, trong bối cảnh Mỹ ráo riết trở lại Châu Á Thái Bình Dương. Dấu ấn ngày càng lớn của Trung Quốc ở ASEAN diễn ra đồng thời với những căng thẳng trong khu vực. Các nhà phân tích cho rằng Campuchia là nước mà Trung Quốc gây ảnh hưởng mạnh mẽ nhất. Mối quan hệ thân thiết giữa Bắc Kinh và Phnom Penh bắt đầu từ cuối những năm 1990, khi ban lãnh đạo Campuchia củng cố vị thế vững chắc sau chính biến. Mới đây năm 2009, Campuchia nhận viện trợ 1,2 tỷ USD, nhiều hơn cả con số của 17 năm trước đó cộng lại. “Ông Hun Sen khôn khéo lấy nước này làm thế cân bằng với nước khác”, chuyên gia phân tích Ian Storey thuộc Viện nghiên cứu Đông Nam Á (ISEAS - Singapore) nhận xét: “Chừng nào ông Hun Sen còn tại vị, chúng ta sẽ thấy ông ấy làm việc đó lâu dài, và có thể thấy mối quan hệ giữa Campuchia với Trung Quốc sẽ tiếp tục phát triển”.

“Cuộc chiến hộ chiếu ở Châu Á” của Ishaan Tharoor. Tầm hộ chiếu ở Châu Á giờ đây trở thành một thứ nghe chừng như vô lý: vũ khí địa chính trị. Trong tuần qua, nhiều nước láng giềng

đã phản ứng bất bình khi Bắc Kinh công bố hình ảnh về tầm hộ chiếu mới có bản đồ bao gồm hai bang đang tranh chấp với Ấn Độ, và đường chín đoạn thể hiện chủ quyền của Trung Quốc với hầu hết Biển Đông. Có rất ít dấu hiệu cho thấy các tranh chấp trong khu vực đang giảm dần khi những tranh chấp ấy liên quan tới Trung Quốc - một quốc gia với tham vọng bá chủ châu lục. Các trang trong tầm hộ chiếu mới của Trung Quốc còn in hình những địa danh văn hóa, di sản nổi tiếng - hai trong số đó ở Đài Loan - hòn đảo mà Bắc Kinh xem là một tỉnh ly. Trong thế kỷ 21, Châu Á - nơi chiếm gần một nửa dân số thế giới - với những dãy núi hiểm trở hầu như không có người ở, những vùng biển với các đảo đá cằn cỗi và giờ đây là hình ảnh trên các trang hộ chiếu trở thành một sự “cộng hưởng” đầy nguy hiểm. Phần lớn đó là sản phẩm của một khu vực bất an trước sự trỗi dậy của Trung Quốc, là sự thổi bùng chủ nghĩa dân tộc của tầng lớp lãnh đạo Trung Quốc nhằm phân tán áp lực trong nước. Và khi quân đội Trung Quốc - cũng như sự quyết đoán của nước này - ngày càng lớn, sẽ đồng nghĩa với việc các láng giềng phải rào giậu, xích lại gần nhau đối phó với Bắc Kinh. Hành động khiêu khích kiểu như tầm bản đồ trên hộ chiếu có vẻ vô hại chỉ làm tăng thêm những lo lắng và quan ngại về cuộc chiến tranh lạnh mà không một bên nào mong muốn./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh